

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HVAR 8 DAG

ILLUSTRERADT

MAGASIN

8DE ÅRG.

DEN 14 JULI 1907.

N° 41

Foto. Jonason. Gbg.

S. A. ANDRÉE.

Utsköt: Kem. A.-B. Bengt Sigverparre Stalm—Gbg.

ETT HJÄLTEMINNE.

DEN 11 JULI 1907.

Den 11 juli 1907 är 10-årsdagen af ett af de djärfvaste stordåd vetenskapen känner. Det är ett hjälteminne, som kastat oförvansklig glans öfver trenne svenskar och främst öfver minnet af den, hvars namn för 10 år sedan flög öfver hela världen beundradt och älskadt — S. A. Andrée. Det var den 11 juli 1897 som Andrée jämte sina följeslagare Nils Strindberg och Knut Fränkel med ballongen "Örnen" från Danskön å Spetsbärgen företog den färd mot nordpolen, från hvilken de aldrig återkommit och från hvilken i själfva verket så få underrättelser nått fram. Om deras slutliga öde har man ännu i dag ingen annan aning, än att de måste ha förolyckats. Åtminstone har man icke hittills lyckats att utforska något närmare om denna hugstora bragds tragiska ändalykt.

Tiden för den i sitt slag enastående färden ligger ju ej så långt tillbaka att det är af nöden att repetera dess detaljer. Hvem minnes icke segerjublet vid af färden från Sverige, hvem dröjer icke dubbelt ve-modsfullt vid minnet af den underrättelse som den 16 juli 1897 nådde oss, att "Örnens" uppstigning lyckligt ägt rum söndagen den 11 juli kl. half 3 e. m. Härom hette det i ett telegram:

"Andrée gaf order, att de tre tåg som höllo ballongen skulle kapas, då han utsade ordet *tre*. Nu afvaktades ett jämförelsevis för vinden lugnt ögonblick. Dödstystnad rådde och en sådan spänning, att det kändes som en oerhörd lättnad, när ändtligen kl. 2,30 e. m. på Andrées kommandoord: 'Kapa — ett, två, tre!' trossarne sprungit af och "Örnen" majestätiskt höjde sig nästan rakt upp i luften. 'Leffe Andrée!' — 'Hälsa gamla Sverige!' — så lydte de sista ord, som växlades mellan de tre och de kvarvarande..."

Trots de tio åren och tidens nu mer än någonsin snabba flykt läser väl icke en svensk idag om detta stora ögonblick utan att känna en varm ström

Foto. Florman, Stockholm 4 3 1 2
S. A. ANDRÉE (1) och hans tvenne följeslagare, K. Fränkel (2) och N. Strindberg (3) samt suppleanten, G. W. E. Svedenborg (4).

af beundran och tillgifvenhet för de tre hjältarne. Vårt folk har haft stora hjältar på slagfältet, det fostras ock stora män som upptaga kampen i vetenskapens tjänst. Bland de främste af dessa äro Andrée, Strindberg och Fränkel.

Hvad deras öde blifvit, veta vi ej. Kanske skola vi en gång erfara närmare därom. Själfa voro de, som vi alla veta, fulla af hopp och förtröstan — S. A. Andrée naturligtvis främst med okuflig tro på sin sak, hvilken han förstätt att genomdriva på det mäst glänsande sätt, trots alla skeptici och trots vissa motgångar. Hans entusiasm för den dristiga färden, på hvilken tanken länge grott i hans hjärna och mognat under hans många föregående luftfärder, smittade hela vårt folk, för att icke tala om hela världen.

Hela världen afvaktade ock länge under orolig spänning de tres återkomst eller budskapen från expeditionen. Som vi veta hafva dessa varit ganska få och föga upplysande: dufvan, som uppsändes den 13 juli som den tredje dufvoposten (då man var på lat.

Foto. G. & H. Hasselblad, Gtbg.

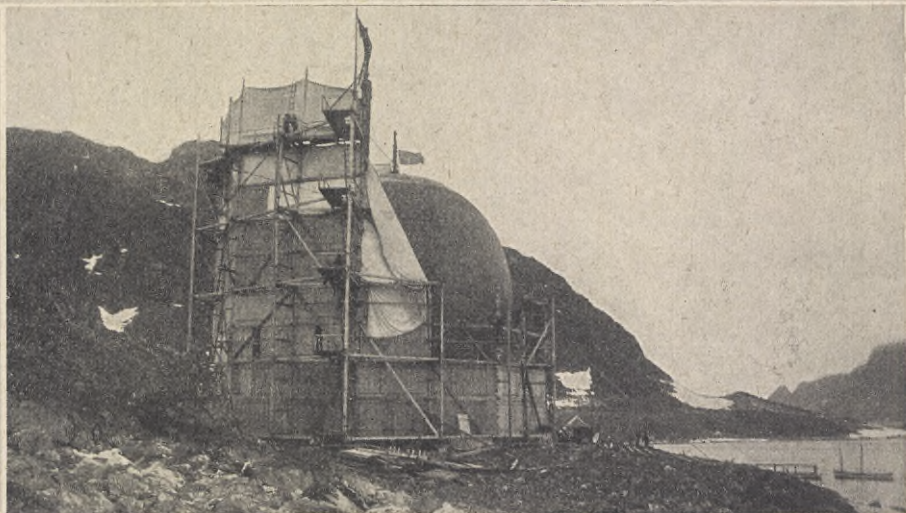
Kitché: Bengt Silfverparre.

OMBORD Å SVENSKSUND som förde expeditionen till Dan.kön.

82° 2', long.
15° 5' O med
god fart Ost
10° Syd och
allt var väl
ombord) samt
fem bojar, af
hvilka ett par
innehöllo
meddelanden
från själva
uppstignings-
dagen men de
öfriga funnits
dels med af
isen afskruf-

Klubb. Bengt Sjöberg.

VID DANSKÖN.
BALLONHuset.
BALLONGEN FYLLED.

Foto. G. & J. Hasselblad, Östg.

vadt lock dels tomma — bland dem den stora polarbojen, som skulle utkastats vid passerandet af polen. Naturligtvis ha lärde män och erfarna luftseglare

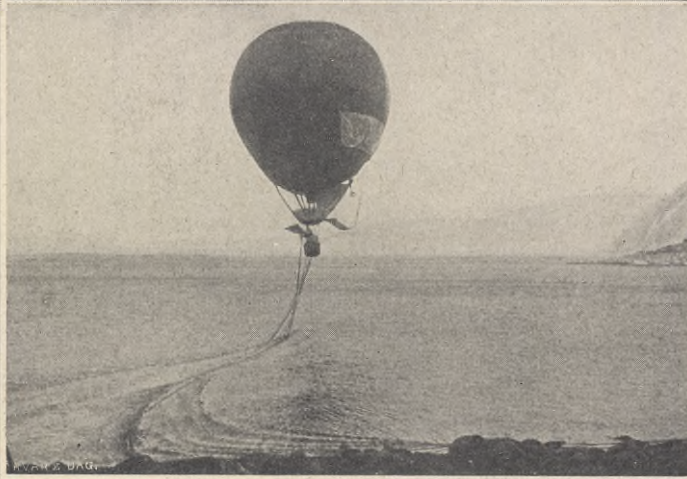
dryftat olika teorier om färdens utgång och orsaken till expeditionens förolyckande. Lika naturligt har man på grund af bristande fakta ej kunnat komma

till något säkert resultat.

Slutligen erinra vi om de ord, hvarmed S. A. Andrée på Sällskapet för antropologi och geografi årstäst Vegadagen 1896 slutade sitt föredrag om den projekterade ballongfärden:

“Äfven om vår expedition skulle hemvända utan resultat, ja, till och med om den skulle gå under, så skulle det icke töfva länge innan en ny ballongexpedition skulle

utrustas för samma ändamål som vår. Denna idé har så mäktigt gripit sinnena och så inträngt i medvetandet, att den icke vidare kan lämnas. Med hela styrkan af en naturlag skall den med nödvändighet återupptagas“.

Att dessa ord besannats veta vi ju. Andrées stora tanke har upptagits af flera personer af hvilka dock ännu ingen lyckats drifva den så långt som vår store landsman. Som bekant är emellertid just nu amerikanaren Wellman sysselsatt med att på Spetsbergen göra anstalter för den ballongfärd mot polen, hvilken haan ämnar företaga i sommar.

C. K.

Efter fotografier

Kliché: Bengt Silfverparre.

VID AFFÄRDEN. — BALLONGEN HÖJER SIG. — TILL VÄDERS.

Foto. Clasou, Gbg

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre Sthlm.—Gbg.

HÄRTIGPARET AF VÄSTERGÖTLAND PÅ SÄRÖ: Den härtigliga familjen kommer äfven innevarande sommar att vistas å Särö, där bostaden denna gång blir den magnifika villa, som äges af arkitekten Ernst Krüger i Göteborg.

Foto, Jonns Eftertr., Lund.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre Sthlm.—Gbg.

PARTI AF SKÅNSKA JAKTUTSTÄLLNINGEN I LUND.

Å Lundautställningen finnas flera särdeles uppmärksammade specialutställningar, däribland den af förste hofjägmästaren greve Tage Thott, Skabersjö, arrangerade skånska jaktutställningen. Där finnas fossilier

från skånska torfmossar, präktiga samlingar hjorthorn och råbockshorn, kartor visande vissa villebråds utbredning inom Skåne, etc.

EN 24-CENTIMETERS KANON
VID OSCAR II:s FORT Å
VÄSTERBÄRGET.

Två 24-centimeterskanoner, tillverkade vid Bofors kanonverkstad, anlände häromdagen via Göteborg till de nu snart fullbordade befästningarna å Västerbärget. De väldiga pjäserna äro 12 m. långa och af 30 tons tyngd.

Tillverkningskostnaden för en dylik kanon är 227,000 kr.; deras projektiler väga 215 kg., och skottvidden är 15,000 m. Med tillhjälp af Göteborgs flytande lyftkran lyckades man landsätta de båda kolosserna vid bestämmelseorten, Oscar II:s fort.

Foto. Anderson. Kartskoga.

* * *

Ett vackert restaureringsarbete har i dagarna slutförts i Stockholm — det vid Skomakaregatan, med fasad äfven åt Prästgatan, belägna äldriga huset, säkert ett af de äldsta i Stockholm, har nämligen blifvit slutrestaurerad i tysk renässansstil enligt ritningar af civilingenjören Ferd. Medberger. Huset lär ha ägts och bebotts af Erik XIV:s mäktige och hatade gunstling Göran Persson. Byggnaden torde vara ungefär 500 år.

* * *

Dalregementets sista midsommarfäst å Rommehed var den som i år firades — det är nämligen sista året regementet är där förlagdt. I anledning däraf voro storartade fästligheter anordnade. Vår bild visar en del krigsfolk från Gustaf II Adolfs tid.

GÖRAN PERSSONS NYRESTAURERADE HUS vid Skomakaregatan i Stockholm. (Foto. O. Halldin, Sthlm.)

Foto. Zetterlöf, St. Tuna.

Kilohé: Kem. A.-B. Dens. Sjöfverparre Stilm—Öhg.

KRIGARE FRÅN GUSTAF II ADOLFS TID, från Dalregementets i år afhöllna sista midsommarfäst å Rommehed.

"Mälaren rundt". Vid den stora cykeltäflingen Mälaren rundt som hölls natten mellan den 6 och 7 juli, startade 15 man. Den 330 km. långa vägen tillryggalades på 12 tim., 18 min., 43 $\frac{1}{2}$ sek. af stockholmaren Henrik Morén, som åkte en Ramblermaskin. M. är gammal van segrare på denna långa och ansträngande distans.

De täflande befunno sig alla vid framkomsten i bästa kondition.

Amatörfoto.

HENRIK MORÉN, segrar för 7:de gång Mälaren rundt.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

Foto. O. Halldin, Sthlm.

EN NY HISS I STOCKHOLM.

En fullt modern, med elektricitet drifven hiss öppnas i dagarna för trafik i Stockholm. Dess läge är vid Söderbergs trappor i Stadsgården.

Den nya hissen, som är af stor betydelse i kommunikationshänseende, rymmer två af hvarandra obero-

ende hisskorgar, hvardera med plats för 10 passagerare.

*

De starka rägnflödena onsdagen den 4 juli liksom påföljande natt orsakade i Uddevalla betydande översvämningar i stadens lägst belägna delar. Bl. a.

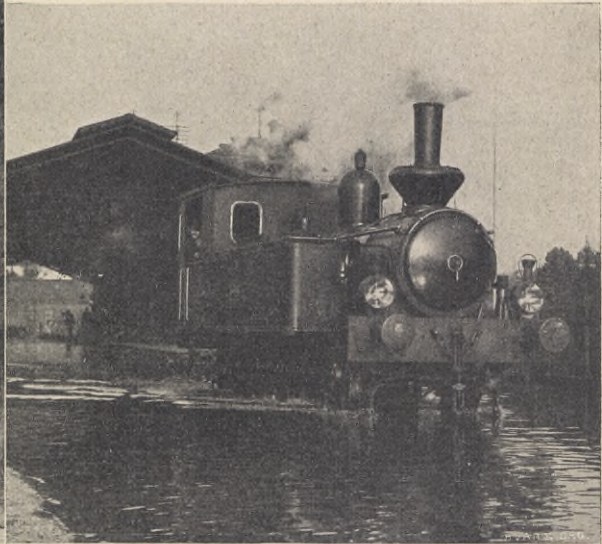

Foto Hedberg, Uddevalla.

ÖFVERSVÄMMAD JÄRNVÄGSSTATION I UDDEVALLA.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

var Uddevalla—Vänersborg—Herrljungabanans station alldeles kringskuren af vatten, så att tåget långa sträckor måste passera bangården i vattnet.

Först på torsdagens afton drog sig vattnet något så när tillbaka.

Foto. G. & H. Hasselblad, Gbg

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöqvist Sthlm—Gbg.

ANDREES BALLONG FÖRSVINNER UR SIKTE OMEDELBART EFTER UPPSTIGNINGEN DEN 11 JULI 1897.
(Efter fotografi, tagen vid affärden.) Jämför texten å sid. 642.

De redan mycket populära sommarkurserna togo innevarande år sin början i Stockholm d. 30 juni, då de högtidligen öppnades af prins Eugen. Öppningshögtidligheten ägde rum i Nordiska museet, kring hvars rika samlingar det största intresset från kursdeltagarnes sida torde knytas.

AFGÅENDE SENATORER.

F. D. UNIVERSITETSKANS-
LERN G. F. GILLJAM.

F. D. LANDSHÖFDINGEN
A. G. SVEDELIUS.

Two afgående senatorer. Före landshöfdingen A. G. Svedelius har i dagarna afsagt sig ledamotskapet i Riksdagens Första Kammare. Hans afsägelse har redan följts af tre andra, däribland den värtalige och skarptänkte f. universitetskanslern Gilljam.

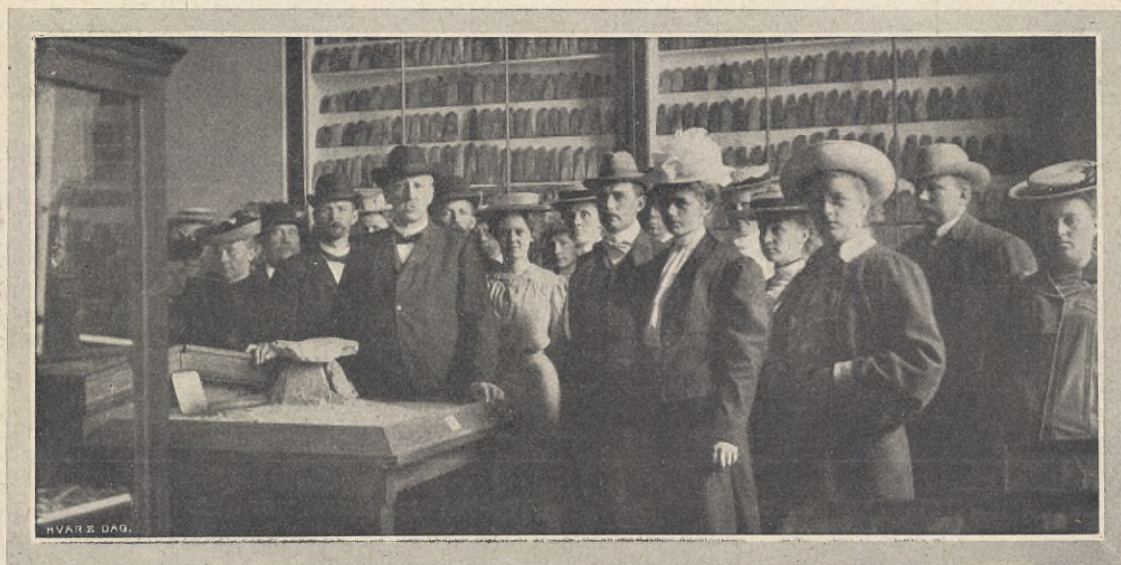
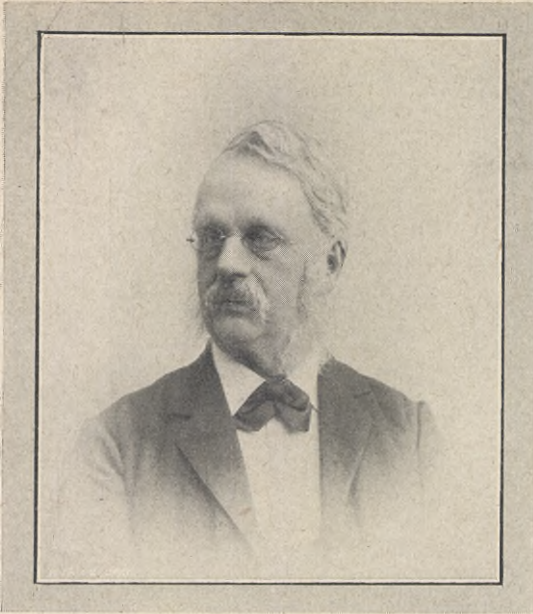

Foto. O. Hallén, Sthlm.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöqvist Sthlm—Gbg.

PROFESSOR MONTELIUS FÖRELÄSER i Nationalmuseum för sommarkursdeltagarne.

Efter fotografen.

SOPHUS BUGGE †.

Kliché: Bengt Sjöversparre.

Professor *Elseus Sophus Bugge*, den frejdade norske språkforskaren, afled den 8 juli på Tönset, hans vanliga sommarvistelse.

Bugge var helt säkert en af samtidens främste filologer och lingvistikere, och hans forskningsfält var synnerligt vidsträckt. Han har utgifvit lärda och mycket förtjänstfulla afhandlingar rörande folkpoesien, särskildt den norska, vidare om de fornordiska skaldekvädena, om nordiska språkens grammatika och etymologi, om runinskrifter, norrön litteraturhistoria etc.

C. WIJK. †

Den 9 juli afled grosshandlaren i Göteborg *Carl Wijk* vid 68 års ålder — Mecenat och donator.

CARL WIJK. †

Efter fotografen.

GARIBALDIMINNET I ITALIEN.

Kliché: Bengt Sjöversparre.

Italienska frimurarordens stormästare *Ettore Ferrari* håller den 4 juli vid Garibaldi-monumentet i Milano minnestelet öfver frihets-hjälten.

Efter porträtt.

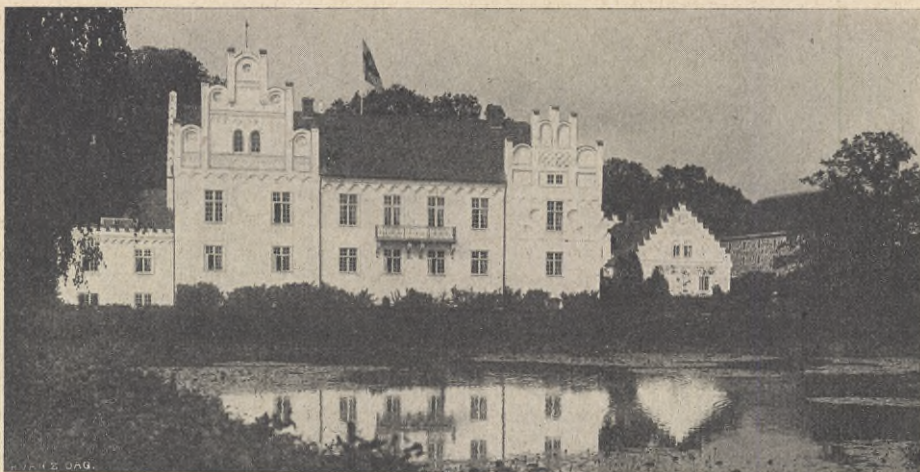
SIR HARRY MACLEAN, tillfångatagen af Raisuli.

Kliché: Bengt Sjöversparre.

Kajden sir Harry Maclean, som är i marockanske sultanens tjänst och å hans vägnar begifvit sig till den upproriske Raisuli för att överlägga med denne om villkoren för hans benådning, har helt oväntadt tagits tillfånga af Raisuli. R. — rövaren som sultanen en gång förut benådat och gjort till generalguvernör — vill nu med Maclean som gisslan tilltvinga sig de gynnsammaste villkor.

VANÅS SLOTT I NYRESTAURERADT SKICK.

Rglanders Eftertr., Krist.

VANÅS SLOTT I SKÅNE, nyrestaurerad.

Klöhn • Bengt Sjöfverparre.

I sammanhang med återgifvandet af en fotografi af det konstfyllda Vanås slott i dess nyrestaurerade skick äro vi satta i tillfälle lämna en gruppbild från det släktmöte, som inom den Wachtmeisterska släktföreningen den 27 juni afhölls å slottet.

I gruppen namnteckna vi: Nuvarande universitetskanslern, förre utrikesministern greve Fredrik Wachtmeister (1), förre finansministern generaldirektören greve Hans H:son Wachtmeister (2), landshöfd. greve

Axel H:son Wachtmeister (3), öfverstekammarjunkaren greve Hans Wachtmeister (4), f. landshöfdingen greve Gotthard Wachtmeister (5), kammarherren greve Carl Wachtmeister, innehafvare af Vanås fideikommiss (6), och grefvinnan Ebba Wachtmeister (7), samt kammarherren greve Axel Wachtmeister å Kulla Gunnarstorp (8).

Efter fotografi.

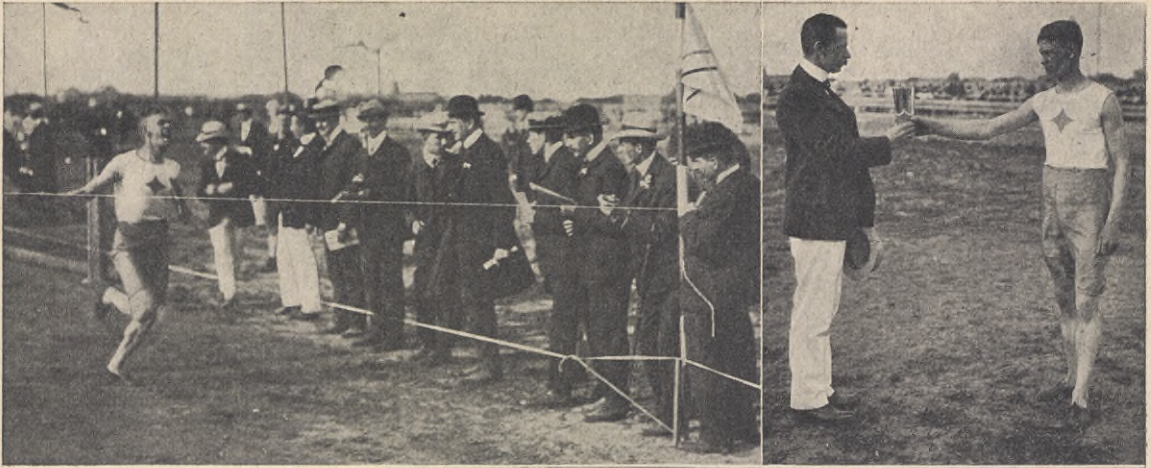
WACHTMEISTERSKA SLÄKTMÖTET å Vanås.

Klöhn • Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre Stilm—Gbg.

BLIF MEDARBETARE I HVAR 8 DAG.

NYA SVENSKA IDROTTSSEGRAR I UTLANDET.

I BERLIN:

1. GEORG PETTERSON SEGRAR i 1500 m. loppet. — 2. MOTTAGER PRISET, kronprinsens vandringspokal. — 3. BRUNO SÖDERSTRÖM, segraren i stafhopp.

Nya glänsande idrottssegrar lade svenskarne den 30 juni till sina många föregående, i det de vid de af föreningen "Teutonia 1897" anordnade stora täflingarna i Berlin vunno 32 poäng mot tyskarnes 22 och österrikarnes 21.

I 1,500 metersloppet hemfördes första pris, en vandringspokal skänkt af tyske kronprinsen, af Georg Pettersson, Norrköping, som äfven öfverlägset segrade i 500 meterslöpnigen, om det af kommittén för olympiska spelen 1906 uppsatta vandringspriset. I stafhopp blef Bruno Söderström och i spjutkastning Hugo Wieslander, Wäxjö, nr 1, medan tyskarne dominerade i trestegshopp, diskuskastning, häcklöpning och 100 metersloppet.

Från de stora internationella roddtäflingarna i Vierwaldstättersjön återge vi en bild, visande åttamansbåten "Nordiska" från Zürich, som på 2000 meter segrade med 6 min. 48 $\frac{1}{2}$ sek.

Efter fotografier

RODDTÄFLINGARNA Å VIERWALDSTÄTTERSJÖN, SCHWEIZ.

Kliché: Kem. A.-B. Benyt Sjöförsparre Stilm.—Gbg.

ROUGE ET NOIR.

FÖR HVAR 8 DAG AF SIGURD WESTBERG.

Uppkrupen på den höga stenhällen vid Toreby fiskläge och badort satt den 43-åriga pastor Hellander. Den flacka skånska kusten vindlade i svaga slingringar bort mot staden till höger och staden till vänster, båda allt för fjärran för ögat.

Pastor Hellander satt och stirrade ut mot sundet. Där gick ett hvitmutsig fiskarsegel bortåt en half mil från kusten, och pastor Hellanders skarpa ögon följde med spändt intresse det glidande seglets kryssningar.

Det var nästan stiltje, och det långa afståndet gjorde båtens rörelser ännu omärkligare. Men pastor Hellander studerade dem med intresse och framgång, ty han hade intet annat att göra. Han njöt sin första semester på tre år, och hans sinne var ganska trött.

Men ändå kommo tankarna så småningom farande. Den gamla liknelsen om människan som ett skepp som på häfvet går okända öden till mötes och i mycket är ett vindarnes redlösa byte kom för honom. Och han tyckte att lika lugnt och stilla som denna båt hade hans lif drivit fram — utan storm och kullseglingar, men också utan stormens vilda fröjd och farans starka njutning.

Dem hade pastor Hellander aldrig undfått, och dock kände han sig en gång stark nog för dem. Kanske inte nu längre; ty nu hade den stora meningslösheten fångat honom och visat honom sin makt — makten till att döda själar och, hvad mera är, viljor, starka viljor.

Och dock — kanske allt till sist bottnade i hans egna fel. Han hade ju haft möjligheter som han kunnat använda sig af för att komma ut ur den cirkel, som var hans ämbetsbana, om han bara själf velat. Ja — förresten, velat hade han nog också på sitt vis, och kraftig nog var väl alltid hans vilja att fullfölja ett en gång fattadt beslut. Men det var däri, i beslutandet, det brast. Ty han ville ingenting besluta af trots, och det lockade honom ej att mellan två möjligheter välja trotsets väg, bryta med allt och alla för att få följa sin egensinniga vilja. När vid mogen ålder tillfälle bjöds honom att få byta bana och bli landtbrukare — det hvarefter han längtat i unga år — hade han länge tvekat, men slutat med att stanna där han var. Ty släktingar och vänner ville ej utbytet, och själf var han vid tillfället tvehgäsen om hvad som bäst kunde betjäna honom i lifstriden.

Ack, han visste nog felet. Det var blott det, att instinkten svek honom, att kunskapen brast honom i alla afgörandets ögonblick. I detta var han kanske mycket olik andra. Ja, han t. o. m. *måste* vara det, ty annars kunde han för sig ej förklara hemligheten med andras framgångar, där han själf skulle stått sig mycket slätt.

Så vida ej — det var en tanke som ofta äfven förr plågat honom — det hela blott berodde därpå, att andra alltid kunde besluta sig för att välja — och välja fort. Sak samma om de valde rätt eller ej — för dem var välja detsamma som vilja — rouge eller noir, det kvittade lika, bara det blef något. Låt vara de femtio gånger af hundra gissade fel; alltid hade de femtio framgångar att anteckna, där han lika många gånger ingenting vunnit — ingenting, fast det förstås för honom innebar den tvifvelaktigt värdefulla frånvaron af blamager.

Hvarför skulle det då vara så illa beställt för honom? Hvarför *vågade* han aldrig? Hvartill tjänade väl en begåfning som hans, om den aldrig finge användas? Han borde väl kunna våga att fritt och manligt göra sitt val, och han borde väl också mer än de flesta kunna hoppas på att välja som han borde.

Men ändå — inte kunde han väl tro så illa om andra, att de ej ägde klokskap nog att utgrunda möj-

ligheterna innan de handlade. Det var väl bara högfärd af honom att vilja ha det så.

Ja, allt detta kunde nu förresten göra detsamma: summan var ändå hans handlingslösa lif. Skulle det då aldrig mera komma ett tillfälle för honom att göra en gärning, där han kunde pröva sin klokhet och, framförallt, förmåga att skilja mellan falska och rena toner?

Och då seglet i detsamma försvann i fjärran, blickade sig pastor Hellander hjälplöst omkring som för att söka ett tillfälle att reparera sin tro på sig själf och sina utvecklingsmöjligheter.

Men han såg ingenting, och solen brände hett på hans kalnade hjässa. Han tog upp halmhatten, som han nyss kastat ifrån sig, och prässade ned den intill öronen som för att på detta sätt bättre skydda sig — ej blott mot solen. I detsamma ljud en gäll barnröst upp till honom från stenhällens nedersta kant:

— Fajbjo' pjäst, fajbjo' pjäst! Kom nej å hjälp mäj å få den däj vackja schnäckan däjute!

Det var en liten barfotalasse, som bodde i fiskarstugan intill den där pastorn hyrde rum — en lingul och blåögd parivel med huvudet alltid fullt af upptåg och barnligt befängda påhitt. Han hade olofvandes smugit hemifrån och ned till stranden för att leta snäckor, dem han sedan förmodligen skulle smussla in i "fajbjoj pjästens" säng eller någon annan den han kunde komma åt.

Med barnasinnetts raffinemang ville han ha prästen till medhjälpare, och skrek han nu himmelshögt efter "fajbjoj pjäst" tills denne ändtligen måste bekväma sig till att klättra ned från stenhällen för att tysta den lille gaphalsen genom att med käppen plocka åt sig några af de vackrast glimmande snäckorna. Med de små händerna fulla af snäckor rusade så den lille i väg, skattande och skrikande af fröjd, och pastorn var åter ensam.

Men han hade fått en växande tanke att ty sig till. Åsynen af den ostryrige barfotalassen med de flygande gula testarne hade kommit honom att tänka på huru äfven han kunnat ha en liten gosse med flygande lockar och klingande skratt — om han kommit sig för att raskt göra sitt val den gången för nu väl 20 år sedan, då han som ung student förälskat sig i sin kusin Malin . . . Men det fick då gå som alltid eljest. Han trodde nog att hon tyckte om honom — men han visste inte om han vågade be henne dela det ofta kanske torftiga bröd han hade utsikt att få, och så kom kamraten och tog bort henne midt för hans näsa. Nu var hon komministerfru i Stockholm och hade det minsann inte för fett, nu när han hade det ekonomiskt så väl ställt för sig — eget präktigt annex!

Huru varsamt skulle han icke förstått att leda sina barns uppfostran i den rätta riktningen, d. v. s. in på de banor som passade *dem* bäst. De skulle fått välja hvilket yrke de velat — han skulle ändå gifvit dem sin välsignelse. Om någon velat bli militär, så skulle han ju sagt honom, att han icke älskade det yrket, men han skulle icke satt sin vilja hindrande emellan, utan han skulle försökt dana den gossen till en god man, fosterlandsvän — och krigare.

Och pastorns längtan att se och kela med den lille som nyss sprungit ifrån honom blef så stark att han gaf sig iväg uppåt fiskarbyn för att leta efter honom.

På vägen föll en ny tanke i pastorns sinne. Från den lille han gick och letade efter gingo tankarna hän till den äldre brodern, Jerker, gossen med de tysta ögonen, det stillsamma leendet — och mungigan. Ty utan mungiga, vare sig han för tillfället spelade på den eller ej, såg man aldrig Jerker. Mor hans sade ju ock att han var tvillingfödd med den, och det syntes nästan så.

Pastor Hellander kom att tänka på hur han skulle

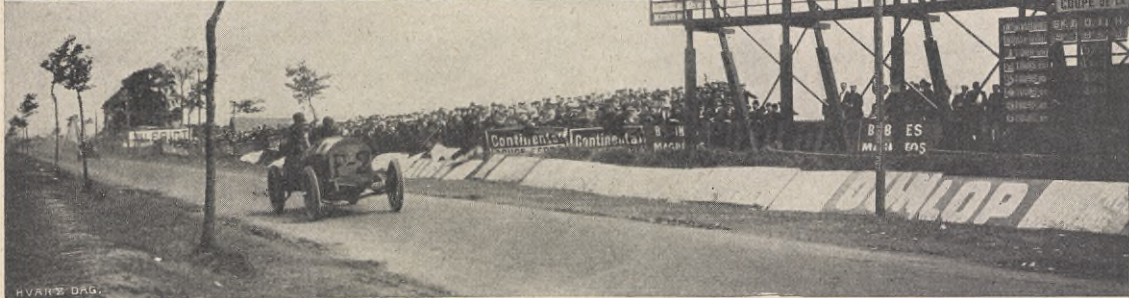
(Forts. å sid. 654).

AUTOMOBILTÄFLING I FRANKRIKE.

Franska automobilklubben hade den 2 juli en storartad hastighets-täfling på en 77 km. lång bana i trakten af Dieppe. En Fiat-vagn blef segrare på den utomordentligt goda tiden af 6 t. 46 min. 33 sek. — en medelhastighet af 114 km. i timmen.

Efter fotografi.

NAZZARO, DEN SEGRANDE FIATVAGNENS FÖRARE, HYLLAS. — NAZZARO VID MÅLET.

Kliché: Kem. A.-B. Benigt SUI/ferparre Stilm—Glo.

DET HERZENSTEINSKA MORDMÅLET.

Efter fotografi.

FRÅN RANNSAKNINGEN DEN 26 JUNI I TERIJOKI.

BARON LANGENSKIÖLD,

som för talan för den mördade dumapresidentens änka, och Weber.

Kliché: Kem. A.-B. Benigt SUI/ferparre Stilm—Glo.

VITNESFÖRHÖR.

(× Fången-mördaren.) I midten synes stående Terijokis polis-mästare Starnlein.

Från det den 26 juni i Terijoki hållna domstolssammanträdet, därvid blott korrespondenter hade tillträde till domsalen, ha vi satts i tillfälle återgifva ovanstående bilder. Den för mordet på Herzenstein, den

förra året mördade professorn och dumamedlemmen, anklagade heter Topeljev och är en af ryska folkförbundets hejdukar. Han gjorde vid rannsakingen ett ganska modfälldt intryck.

(Forts fr. sid. 652).

kunnat vara gossen till hjälp, om han nu bara själf kunnat exekvera litet musik. Men — där var en stor brist hos honom. Visst inbillade han sig, att han hade lika mycken musikalisk känsla som de andra — men någon musiker var han inte. Han kunde ju njuta af god musik, men han kunde också lefva utan den. Inte för att han trodde att den af hans vänner hade rätt, som påstod att den som kunde sjunga så falskt som pastor Hellander gjorde, var alldeles obotlig i musikaliskt hänseende. Pastor Hellander vågade tvärtom tro att hans uppfattning i det hänseendet icke var så förfärligt under isen. Som t. ex. nu — nog förstod han att den här lille tioåringen Jerker var en musikaliskt mycket och rikt begåfvad natur — en äkta, stark och varm konstnärssjäl bodde säkert hos den fattige och tillbakadragne fiskarpojken. Som likvisst, om allt ginge sin gilla gång, vore dömd till samma öde som så många talanger och genier före honom: att låta sin eld långsamt tyna och slocka i oförståndets, afundens och — det värsta — likgiltighetens gråa aska.

Men nej — det finge ej ske så! Här hade han ju ändå oförskyllt funnit det länge sökta tillfället — denne gosse hade Gud fört i hans väg. Fast han själf inga barn hade, och fast fåkunniga människor säkert skulle hänskrattat åt hans förvägna tro på att han kunde upptäcka en konstens apostel på musikens område, så kände han nu på sig, att här, nu måste han handla. Och — det gällde här icke blott gossens framtid — det gällde hans eget lifslugn.

Och pastor Hellander handlade — redan samma kväll uppsökte han gossens föräldrar och delgaf dem sin plan.

Han talade om för dem hurusom han alltid längtat efter ett eget barn att vara god mot och fostra till något verkligt dugande just på det område dess begåfning visade hän mot. Gud hade dock ej velat att han skulle få den kvinna han älskade, och därför hade han aldrig gift sig . . .

Men just i dag hade han kommit på den tanken att han i ett fosterbarn skulle kunna få någon ersättning för hvad lifvet ej unnat honom — och han hade tänkt sig att möjligen deras egen Jerker skulle blifva det fosterbarnet. Härvid hade särskildt den omständigheten spelat in att han hos gossen funnit en utpräglad musikalisk begåfning, som han insåg skulle gå förlorad om ej han nu finge taga hand om gossen.

Pastorn talade varmt, våltaligt och länge; och han bevekade till sist de gamlas hjärtan. Faderns bifall gafs sist och tveksamt, moderns först och mest för-tjust.

Så gick en tid i ro.

När det lilla fisklägets badsäsong var till ända, for pastor Hellander med sin skyddsling till Stockholm.

Där öfverantvordade han honom åt sin gamle vän och studentkamrat Elmqvist, den fordom alltid kordialaste i alla glada lag, nu välbeställd kantor och allmänt bekant och eftersökt musiklärare. Med Elmqvists löfte att i allo taga hand om gossen och vara honom i faders ställe samt därtill gifva honom den bästa musikaliska undervisning som det stod i hans makt att ge, for pastor Hellander så åter till sin gamla pastoratsbyggnad i Sörlinge i södra Småland.

Hvarje månad under sju års tid mottog han där ett bref från musikdirektör Elmqvist, innehållande dels ett kvitto — i form af en tacksägelse — för emottagna inackorderings- och undervisningspängar för den unge Jerker, dels en kort och saklig redogörelse för ynglingens uppförande och framsteg sedan sistskrifna bref. Dessa bref voro alltid hållna i samma gent emot Jerker välvilliga och förhoppningsfulla ton samt lämnade den lycklige pastorn föga öfrigt att önska i fråga om hans lofvande skyddsling. Hvars framtid — och ly-

sande framtid — han nu ansåg viss och oomtvistelig. Pastorns bröst svällde af stolthet vid tanken på hans till synes så lyckade, sent omsider funna lifsverk.

En gång i veckan, eller åtminstone hvar fjortonde dag, kommo Jerkers ortografiskt alltid lika oefterrättliga bref hr pastorn tillhanda. Jerker omtalade där alltid med samma naiva säkerhet de upplevelser, framsteg och rön han dag för dag gjorde. Det var just inga märkliga ting som hände den unge Jerker, men alltid gladde det pastorn lika mycket att läsa om dem. Det visste också Jerker, och därför skref han om allt, utförligt, vänligt och vörnadsfullt. Han berättade om sin fiol och sitt piano — han fick för bättre öfnings skull spela båda dessa instrument — huru roligt han tyckte det var att spela och hur fort han lärde sig. Han talade om hur det var i skolan — han gick i en privatskola för att inhämta åtminstone bildningsgrunderna —, hur farbrorn, musikdirektören var, hur snäll tant Malin — pastorns i Stockholm bostatta f. d. flamma — var, som kom och gaf honom bröstkarameller då han låg sjuk i influensa, och mera sådant.

Två gånger om året kom det ett längre afbrott i brevväxlandet Stockholm—Sörlinge — det var när Jerker hade sitt 14 dagars jullof och sina två månaders sommarferier. Dessa tillbagte han regelbundet i pastorns ungkarls hem i Sörlinge — undantagandes en vecka på sommaren, som han motvilligt men på pastorns bestämda önskan vistades hos föräldrarna i Toreby.

Sammanvaron mellan pastorn och hans skyddsling var präglad af en viss förståelse och däraf ett visst behag. Blott ett grämde pastorn — att Jerker aldrig ville spela för honom. Många undflykter hade Jerker för detta sitt nekande, och pastorn led häraf, men respekterade ynglingens böner.

Dock smög han sig någon gång till att, stående i vindstrappan, lyssna till de brutna toner, som då och då trängde ut genom den slutna dörren till Jerkers lilla trefna vindrum.

Jerker spelade fiol när han var hemma på Sörlinge, ty där fanns inget piano.

Men aldrig mer kände pastorn *den* haldagsfrid i hjärtat som första gången Jerker skulle komma till Sörlinge . . . den gången han drömde om de stilla kvällar, de två skulle njuta samman vid Jerkers spel . .

*

När den frist var förliden, som blifvit musikdirektören förunnad till lärotid för den unge musik-talangen, kom pastor Hellander själf en dag till Stockholm, för första gången på de sju åren. Nu åtminstone skulle han då få höra Jerker spela — nu, då dagen för hans lifs enda och stora triumf var inne.

Ty Jerker skulle pröfva in vid Musikaliska akademien. Och pastorn visste, att det skulle lyckas. Huru kunde det gå annorlunda, nu när hans lifs högsta insats stod på spel?

Pastorn tviflade ej ett ögonblick på segern, och hans blott alltför tydliga nervositet hade helt andra orsaker.

Han var ängslig för en hel mängd detaljer. Han fann fel på allas klädsel, han var rädd att rägn skulle komma och fördärfa de nyputsade cylinderhattarna; och i sin nervositet spillde han både grädde och kaffe på frukostduken. Den blide pastor Hellander var sig icke lik; han grälade om småsaker, och han betedde sig fumligt i allt. Hvarför man ej får undra på att hans egen Jerker till slut blef otålig och då pastorn ville för tredje gången knyta om hans hvita halsduk, i förtretad ton utbrast: — Farbror irriterar mig, så jag kan ta mig katten inte spela ett dugg!

Då bleknade pastor Hellanders finhyllta kinder en nyans, och han blef mycket stilla.

(Forts. å sid. 656).

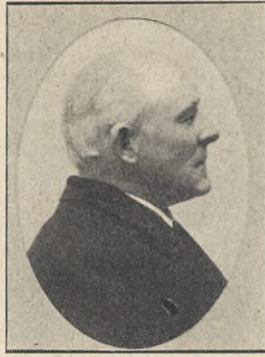

VECKANS PORTRÄTTGALLERI.

E. G. HJORT.

75 år fyllde den 29 juni f. d. jägmästaren Erik G:son Hjort Överjägare i Östergötlands mellersta revir 58, jägmästare i Kinda revir 59, afsked 97. Lärare i skogsskötsel vid Östergötlands landbruks-skola 56—70. Förf. flertal fackuppsatser m. m. ("Cervus"). Intresserad kommunalman.

J. P. LAGERGREN.

Rektorn dr. Jonas Peter Lagergren i Jönköping fyllde den 2 juli 65 år. Stud.-ex. 61. fil. dr. 72, docent i latin vid Uppsala universitet s. å. Tjänstgjort som lektor i Norrköping samt t. f. rektor i Skara, Sköfde och Hernösand, sedan 89 rektor samt lektor i latin och grekiska vid Jönköpings högre allm. läroverk.

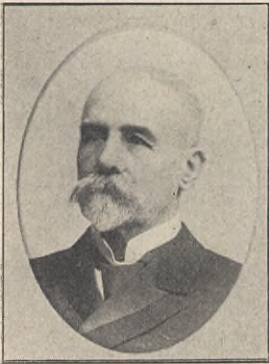
P. F. LANDELIUS.

Doktor Per Fredrik Landelius å Westana, Östergöt. län, fyllde den 30 juni 60 år. Stud.-ex. 69, med lic. 80, e. provinsialläkare och badläkare i Lysekil 82—02. Kommunalfullmäktig och ordf. i Hälsovårdsnämnden därt under samma tid. Ledam af Riksd. A. K. för Lane och Stångens härad 1900—02.

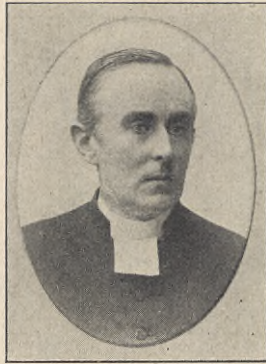
E. P. JANZÉN.

Bandirektör Erik Peter Janzén i Malmö fyllde den 5 juli 55 år. Ex. från Teknologiska Inst. 73, nivellör vid statens järnvägsbyggnad 75, afdelningsingen. 88, baningen. vid Statens järnvägstrafik 91, t. f. ban-dir. vid III distr. Helsingborgsafd. 96. Bandir. och förest. för banafd. å sta-tens järnv. III distr. sedan 03.

C. E. DE CHAMPS.

F. d. kommandörkapten Charles Eugène de Champs i Stockholm fyllde den 4 juli 70 år. Sekundlöjtnant vid K. flottan 57, kommandörkapten och afsked ur krigstjänsten 85. Led. af Stockholms stadfull-mäktige 86-06. En af Stockholms mera bemärkte kommunalmän.

C. E. BERG.

Kontraktsposten, kyrkoherde Carl Edvard Berg fyllde den 15 juli 60 år. Stud.-ex. 66, präst-ex. 74, pastoralex. 82, bitråd. präst vid Diakonissanstalten 83, kyrkoherde i Weckholm, Uppsala stift sedan 96, kontraktsprost 01.

K. ANJOU.

Kronofogden, v. häradshöfding Knut Anjou i Gefle fyllde den 3 juli 55 år. Stud.-ex. 71, v. häradshöf-d'ng 82, kronofogde i Gestriklands fögderi 94. Sekr. hos Gefle stads fattigvårdsstyr., suppl. vid Riksbankens afdeln.-kontor i Gefle, ordf. vid rikets kronofogdars möte i Stock-holm 06, m. m.

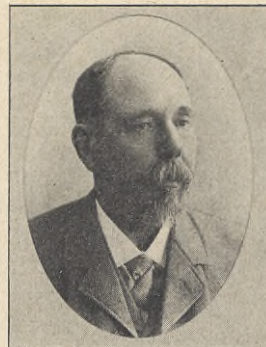
N. E. NORDENSKIÖLD.

Den från sina sydamerikanska forskningsresor bekante frih. Erland Nordenskiöld fyller den 19 juli 30 år.

C. GUSTAFSON. †

F. d. riksdagsmännen Carl Gustafson å Katrineberg, Bankekind, afled den 15 juni, 79 år gammal. Organist o. skollärare i Grebo 48—50, i Södra WI 50—75, landstingsman i S. Kalmar län, riksdagsman i bondeståndet för Sevedes o. Tuna läns härad 65—66. Landtbruk. i Katrine-berg, Grebo sn från 75.

C. J. JACOBSON. †

F. d. led. af Riksd. A. K. gods-ägaren Carl Jacob Jacobson å Karshult, Östergötlands län, afled den 9 juni i Wadstena 67 år gam-mal. Ordf. i kommunalstämma m. m.

A. T. GRANLUND. †

Den 26 juni afled i Stockholm byråchefen Anton Theodor Granlund. Född 42, stud.-ex. 62, kansli-ex. 63, ar ställdes i stadens tjänst 64, i lotsstyrelsen 71, sekreterare därt. 76, byråchef i kansli-byrån 88. Led. af statistiska tabellkommissionen, v. ordf. i lotsverkets ensk. pen-sionskassa.

A. H. T. JÄDERLUND. †

Landtbrukaren Alfred Jäderlund å Ene Över Jerna afled den 28 juni, 50 år gammal. Ordf. i Över Jerna kommunalnämnd och stämma, mångårig nämndeman, och led. i dir. för Södertelje lasarett.

Foto. Zett. Unneryd.

EN ENASTÅENDE GULDBRÖLLOPSFÄST.

Kliché · Bengt Silfverparre.

Ett tredubbel guldbröllop firades midsommardagen i Vare, Södra Unnaryds socken i Småland. Brudparen voro: Sven Larsson och hans hustru Britta Magnisdotter (sittande å foton), Anders Jönsson och hans hustru Anna Stina Andersdotter (t. h. å foton), Karl Lorentsson och hans hustru Cecilia Magnisdotter (t. v.). Denna enastående bröllopsfäst firades i ena brudparets, Anders Jönssons och hans makas, hem i östra Vare. Alla tre brudarna äro från samma gård och ha där firat både bröllop och nu guldbröllop.

(Forts. fr. sid. 654.)

Så skedde då marschen till Musikaliska akademien. På vägen träffade musikdirektören sin gamle vän och bror, professorn vid Akademien Carl Börje, och pastorn presenterades för denne namnkunnige man. Som i vänliga och nedlåtande ordalag förklarade, att för skyddslingen behöfde då pastorn ej ha någon oro; han, professor Börje, hade själf hört honom spela piano, och alldeles visst vore att han skulle komma in.

Då fingo pastorns kinder en vacker varm färg, och hans rygg raknade med en hel tum.

Ljusvägen böljade fram öfver hans ensittarlif. Pastorn bad till sin Gud, varmare än någonsin från predikstolen.

Med sin säfliga och något vaggande gång gick Jerker lugn och tyst vid hans sida — Jerker, hans barn, hans hopp!

*

Pastorn hade satt sig på en undanskynd plats för att höra Jerker spela. Pianot stod uppslaget, och pastorn såg ingenting annat än det.

Därifrån skulle de komma, tonerna, som skulle sjunga segerns ro in i hans mörka tankar och fläta andens lagerkransar för hans präktiga pojke.

Intet spår af oro stod att läsa i Jerkers breda och bondtrygga ansikte; och utan minsta förlägenhet, utan brådska, steg han fram till pianot.

Pastorn knäppte omedvetet händerna — nu, nu skulle det komma . . .

Något hårdt och omildt lät det, när Jerker slog an tangenterna; men pastorn såg en hvitskaggig professor nicka belåtet, och han andades fritt och spände hvarje nerv för att ingenting skulle gå förloradt för honom. Så satt han, stilla, med blicken stelt omfattande pianot och Jerkers breda svarta rygg . . .

De första hårda ackorden upplöstes i något mjukare; klara och rena runno tonerna hän i luften, och de hvita tangenterna darrade under Jerkers säkra seniga händer.

Så kom det med ens — ett litet skärande missljud, snabbt och stackot, så pastorn häftigt spratt till och kastade en förskräckt blick bort mot pianot — men nej, inte en rörelse hos den spelande så vidt han kunde se; Jerker själf hade tydligen ingenting märkt. En förstulen blick som han lät irra rundt salen öfvertygade honom om att heller ingen annan hört något eller ansett det vara något att fästa sig vid . . . utom — ett hastigt spefullt leende i ett blekt smalt kvinnoansikte bevisade honom, att åtminstone en till var medveten om hans skam, hans eviga vanära . . .

Ty i detta ögonblick kände han det så. Med ens hade det förfärliga gått upp för honom — detta som han skulle velat ge allt för att slippa erfaras: Jerker var inget musikaliskt geni!

Det föll öfver honom som en ohygglig tyngd. Alltihopa var ett misstag, ett ohyggligt misstag! När han hörde dessa oklanderliga, korrekta toner, som utan ett spår af någon verkligt konstnärlig uppfattning flöto fram under Jerkers fingrar, var det som om han skulle vilja stöna, skrika högt . . . Det var således detta han lefvat för de sista tio åren! Gud, Gud! Blyxtlikt skymtade den där sommar i Toreby förbi hans inre syn — första sammanträffandet med Jerker . . . den minnesrika dagen han varit på klipphällen . . . samtalet med föräldrarna . . . allt, allt.

Och nu var det hela slut . . . Jerker, musiken, åh! åh! . . .

*

Jerker hade spelat, och nu kom han säfligt bort till sin beskyddare.

Men inte en min i pastorns ansikte visade att han märkt när Jerker slutat spela . . . Hans ögon voro glasartade, och han liknade ett hjälplöst barn.

Plötsligt ryckte han till och såg sig omkring . . . Så dolde han ansiktet i händerna, och alla trodde att den gråhårige prästmannen grät af glädje.

Men inte en tår kom i pastorns ögon; tårlöst hade hela hans lif varit, och hvarför skulle han då gråta nu? Det var bara det sista som brast.

När Jerker en minut stått tyst framför pastorn, förvånad öfver att han inget beröm fick, gick det upp för honom att det var något särskildt fatt med pastorn. Och när han på sin förvirrade fråga: "Men ska' . . . ska' vi inte gå nu farbror?" inget annat svar fick än att pastorn stillatigande, böjd som en gubbe reste sig upp, då sprang han rädd ut på gatan att söka efter musikdirektören, som gått ut i förväg . . .

Men pastorn bara bet och bet sig i läppen "Noir, noir!"

VIII ÅRG. 41:A HÄFTET INNEHÅLLER:

Ett hjälteminne. — Härtigparet af Västergötland på Särö. — Parti af skånska Jaktutställningen i Lund — En 24 centimeters kanon å Västerberget. — Ett vackert restaureringsarbete. — Krigare från Gustaf II Adolfs tid. — Henrik Morén. — En ny hiss i Stockholm. — Öfversvämmad järnvägsstation i Uddevalla. — Illustrerad allehanda. — Vanås slott i nyrestaurerad skick. — Nya svenska idrottssegrar i utlandet. — »Rouge et noir» af Sigurd Westberg. — Automobilutfäring i Frankrike. — Det Herzensteinska mordmålet. — Veckans porträttgalleri. — En enastående guldbröllopsfäst.